ŞTEFAN OLTEAN

ADJECTIVELE ŞI LUMILE POSIBILE[*]

INTRODUCERE

În lucrarea de față ne propunem să dăm seamă, din perspectiva lumilor posibile, de câteva aspecte denotaționale ale adjectivelor. Vom specifica mai întâi cadrul semantic, vom prezenta apoi principalele tipuri logice de adjective, iar în final vom propune o analiză semantică a adjectivelor intensionale. Nu vom aborda aspecte gramaticale ale adjectivelor; analize care captează valențe morfologice şi sintactice singulare în limba română ale acestora se găsesc în D. D. Draşoveanu (1997).

CADRUL SEMANTIC

Pentru specificarea valorilor semantice ale adjectivelor în general şi ale adjectivelor intensionale în particular, vom opera cu un tip de semantică formală cunoscută sub denumirea de *semantică a lumilor posibile.* Acest tip de semantică identifică valorile semantice ale expresiilor lingvistice cu denotația lor, operând cu termeni precum *referință*, *valoare semantică* sau *valoare de adevăr*, primii doi aplicându-se denotației unui nume sau a unei expresii lingvistice, iar ultimul, referinței frazelor/propozițiilor (vezi Bach 1989; Chierchia, McConnell-Ginet 2000; Portner 2005; Von Fintel, Heim 2010). În esență, referința sau *extensiunea* unui nume este un *obiect individual*, în timp ce *sensul* sau *intensiunea* acestuia – aspectul intern al semnificației, un nivel de reprezentare mentală ce precedă şi permite referința – este un *concept individual*; referința unui predicat este un *set de indivizi*, iar sensul sau intensiunea lui este o *proprietate*. Spre exemplu, sensul expresiei *Phosphorus* „Luceafărul de dimineață" este „steaua care dispare ultima de pe firmament dimineața", iar referința acesteia este planeta *Venus*, în timp ce sensul unor predicate, cum ar fi *fumează*, [este] *pisică*, este *proprietatea* asociată cu acestea – proprietatea de „a fuma" sau de a fi „pisică", iar referința acestora este *setul de indivizi* care fumează şi, respectiv, care sunt pisici. La rândul său, sensul unei fraze/propoziții constă în *situația* descrisă, în *gândul* sau *propoziția logică* exprimate, iar referința ei este dată de *valoarea de adevăr* – adevărat sau fals –, adică de corespondența sau lipsa corespondenței între frază şi stările de lucruri din lume. Spre exemplu, propoziția *Hesperus este Phosphorus* exprimă identitatea între

[*] Fragmente din acest articol au apărut şi în Oltean 2006 şi 2007.

DACOROMANIA, serie nouă, XXVII, 2022, nr. 1, Cluj-Napoca, p. 84–92

„Luceafărul de seară" şi „Luceafărul de dimineaţă", în timp ce referinţa acesteia constă în valoarea ei de adevăr (adevărat în mod necesar, *a posteriori* – vezi Kripke 2011).

Versiunile semanticii formale permit specificarea denotaţiei expresiilor lingvistice, inclusiv a frazelor/propoziţiilor, în cadrul unui limbaj artificial numit *calcul predicaţional* sau *propoziţional*, prin intermediul căruia se propun descrieri ale reprezentărilor mentale asociate acestora, cărora apoi li se atribuie valori de adevăr printr-o funcţie de interpretare [[ ]] (vezi Chierchia, McConnell-Ginet 2000), în funcţie de mai multe coordonate, cum ar fi un model, *M*, sau o „lume" la care se referă diferitele tipuri de expresii ale limbajului – *variabile*, *constante individuale*, *predicate* – şi o funcţie *g*, prin care se atribuie valori variabilelor (*ibidem*). Dacă o frază/propoziţie *S* (din englezescul *sentence*) este adevărată în lumea reală, atunci $[[S]]^{M,g} = 1$ reprezintă formalizarea valorii sale, ceea ce ne spune că ea este adevărată relativ la un model *M* şi o funcţie *g* (vezi Bach 1989, p. 22; Chierchia, McConnell-Ginet 2000); dacă ea este neadevărată sau falsă, valoarea ei este 0 (nu există corespondenţă cu modelul în discuţie). Deseori însă frazele/propoziţiile descriu *situaţii nonactuale*, din trecut sau viitor, *situaţii posibile* sau *lumi posibile*: circumstanţe alternative – „moduri posibile de a fi ale lucrurilor, nu neapărat modul lor de existenţă real" [Lewis 1979/1973, p. 84; trad. n. Ş.O.] –, cum ar fi următoarele:

1. Preşedintele Americii este Donald Trump.
   (Fals în momentul de faţă, dar adevărat în trecut.);
2. Papa de la Roma este femeie.
   (Situaţie nonactuală, dar posibilă.)

Valoarea semantică sau valoarea de adevăr a unor asemenea propoziţii se atribuie prin coordonatele „lume", *w* (din englezescul *world*), şi „moment temporal", *t*, funcţia de interpretare având forma $[[\ ]]^{M,g,w,t}$. Simplificând lucrurile şi în scopuri ilustrative, am putea reprezenta fenomenul de atribuire de valori semantice apelând doar la coordonatele *w* şi *t*, cum reiese din exemplele de mai jos:

3. $[[\text{preşedintele Americii}]]^{w@,t0}$ = Joseph Biden (unde *w@* este lumea reală – tot o lume posibilă –, iar *t0*, momentul actual, al enunţării];
4. $[[\text{preşedintele Americii}]]^{w@,t1}$ = Donald Trump (unde *w@* este lumea reală, iar *t1* este 28 octombrie 2020);
5. $[[\text{preşedintele Americii}]]^{w1,t0}$ = Donald Trump (unde *t0* este momentul actual, al enunţării, iar *w1* este o lume posibilă în care Donald Trump câştigă alegerile din noiembrie 2020);
6. $[[\text{Joseph Biden este preşedinte al S.U.A.}]]^{w@,t0} = 1$ (unde *t0* este momentul actual, al enunţării, iar *w@* este lumea reală în care Joseph Biden câştigă alegerile; propoziţia este adevărată în momentul enunţării dacă în *w@* Joseph Biden câştigă alegerile].

Flexibilizarea limbajului formal al semanticii i se datorează în mare măsură lui Richard Montague (1974), care a propus o versiune a semanticii lumilor posibile flexibilă şi puternică, adaptată limbilor naturale, capabilă să capteze valenţele multiple ale semnificaţiei. Din modelul său, construit în jurul unor

elemente primare pornind de la două categorii sintactico-semantice fundamentale, şi anume *indivizii* sau *entităţile* şi setul finit de *valori de adevăr*{0, 1}, s-au inspirat o seamă de semanticieni, cum ar fi Emmon Bach, Gennaro Chierchia, Irene Heim, Angelika Kratzer, Kaivon Fintel, care au reuşit modelarea convingătoare pe această cale a semnificaţiei multor categorii de expresii lingvistice pentru care limbajele logice clasice nu au oferit formalizări adecvate.

Richard Montague a construit un sistem de *denotaţii posibile* şi, apelând la notaţia *lambda* (λ) pentru funcţii, a flexibilizat limbajul formal al semanticii. În acest sens, el a distins denotaţii posibile de tip *e* (din englezescul *entity*), care sunt elemente aparţinând lui *D* (setul de entităţi/denotaţii), denotaţii de tip *t* (din englezescul *truthvalue*), care sunt valori de adevăr (D_t = {0, 1}, unde acolada transcrie mulţimi), dar şi denotaţii de tip *funcţii*, care sunt de multe tipuri datorită caracterului recursiv al modelului, cum ar fi funcţii dinspre indivizi înspre valori de adevăr (<*e*, *t* >), dinspre valori de adevăr înspre valori de adevăr (<*t*, *t* >), dinspre indivizi înspre funcţii dinspre indivizi înspre valori de adevăr (<*e*, <*e*, *t* >>), dinspre funcţii dinspre indivizi şi valori de adevăr înspre valori de adevăr (<<*e*, *t* >, *t* >) ş.a.m.d. Denotaţii de tip *e* au numele proprii, de tip *t* propoziţiile, de tip <*e*, *t* > verbele sau predicatele intranzitive (*fumează*, [este] *pisică*), de tip <*e*, <*e*, *t* >> verbele tranzitive (*vedea*), de tip <<*e*, *t* >, *t* > cuantificatorii, iar de tip <*t*, *t* >, unele conjuncţii (*şi*, *sau*) şi negaţia[1].

Din perspectivă semantică, expresiile lingvistice devin astfel funcţii, pentru reprezentarea cărora notaţia *lambda* se dovedeşte a fi deosebit de relevantă. Spre exemplu, denotaţia verbului intranzitiv *fumează* sau a substantivului nearticulat *pisică* poate fi transcrisă prin reprezentările de mai jos, care captează faptul că expresiile în discuţie sunt funcţii dinspre ansamblul general de indivizi/entităţi înspre setul de entităţi care au proprietatea asociată cu verbul sau substantivul (vezi şi Oltean 2006):

7. [[fumează]] =λ*x*: *x* este o entitate. *x* fumează[2]
8. [[pisică]] =λ*x*: *x* este o entitate. *x* este pisică

Formulele ne spun că denotaţiile expresiilor *fumează* şi *pisică* sunt funcţii dinspre entităţi înspre entităţi care fumează şi, respectiv, entităţi care sunt pisici; cu alte cuvinte, ele cartează entităţile din *D* (mulţimea de entităţi în ansamblu) pe mulţimile de fumători, pisici etc.

Sensul sau intensiunea însăşi capătă valenţe noi în semanticile lumilor posibile *à la Montague*, devenind o funcţie care atribuie o *extensiune* de tip corespunzător (indivizi/entităţi, mulţimi de indivizi, valori de adevăr, în raport de natura expresiei lingvistice) în fiecare lume posibilă. În acest sens, spre exemplu, conceptul individual asociat cu descripţiile definite (spre exemplu, *preşedintele Americii*) va deveni o

[1] Spre exemplu, dacă o propoziţie este adevărată, negarea ei va avea drept rezultat o propoziţie falsă; negaţia are deci o denotaţie de tipul < *t*, *t* >, adică dinspre valori de adevăr (adevărat: 1) înspre valori de adevăr (fals: 0).

[2] În această notaţie, λ este un operator formator de mulţimi.

funcție dinspre lumi posibile înspre indivizi (setul de indivizi care satisfac descripția „preşedinte al Americii" în diferite lumi), iar proprietatea exprimată de un predicat, o funcție dinspre lumi înspre mulțimile de referenți în fiecare lume posibilă, aşadar un *ansamblu de mulțimi de indivizi* (*fumează* denotă, în această abordare, mulțimile de fumători în fiecare lume posibilă). La fel, propoziția (9)

9. Joseph Biden este preşedintele Americii,

va denota lumile posibile diferite în care Joseph Biden este preşedinte al Americii: lumea reală, în care Joseph Biden are o victorie copleşitoare în alegeri, dar şi lumi în care el câştigă la limită sau prin renumărarea voturilor etc. Aşadar, *propoziția logică* exprimată – la rândul său o *intensiune* – va fi *un set de lumi* sau o *funcție dinspre lumi înspre lumile în care ea este adevărată*, iar extensiunea ei va fi valoarea de adevăr: adevărat sau fals, în raport de starea de lucruri în fiecare lume (adevărat în lumea actuală – w@).

TIPURI SEMANTICE DE ADJECTIVE

Vom prezenta, în continuare, tipurile principale de adjective cu care operează semantica formală a lumilor posibile. O discuție pe această temă o găsim în Chierchia, McConnell-Ginet2000, p. 458–466 şi în Heim,Kratzer1998, p. 67–73 (vezi şi Von Fintel, Heim 2010, p. 68–69), care disting trei tipuri logice de adjective, ilustrate în limba română de cuvinte precum *negru*, *mare*, *fost*, *presupus*, *posibil* etc., ultimele două aparținând clasei adjectivelor intensionale sau nonextensionale.

Să considerăm acum următoarele propoziții, dintre care unele sunt construite după modele preluate din Chierchia & McConnell-Ginet 2000, p. 458–466.

10. Blanc este un câine negru.
11. Blanc este negru.
12. Blanc este un câine mare.
13. Blanc este mare.
14. Barack Obama este un fost preşedinte.
15. *Barack Obama este fost.
16. Ion este un presupus criminal.
17. *Ion este presupus.
18. Paul este un posibil câştigător.
19. *Paul este posibil.

Semantica unui adjectiv *intersectiv*[3] cum ar fi *negru* este captată în formula (20), iar a unui adjectiv *subsectiv*[4] sau *nonintersectiv*, cum ar fi *mare*, în formula (21):

20. $[[\text{câine negru}]]^{w,t} = [[\text{câine}]]w,t \cap [[\text{negru}]]^{w,t}$
21. $[[\text{câine mare}]]^{w,t} \subseteq [[\text{câine}]]^{w,t}$

unde $\cap$ simbolizează intersecția, iar $\subseteq$ incluziunea.

[3] Valoarea semantică a nominalelor determinate de adjective intersective constă într-o *intersecție* de mulțimi de indivizi.

[4] Valoarea semantică a nominalelor determinate de adjective subsective constă într-un subset de entități.

Postularea celor două formule porneşte de la ipoteza că *negru* şi *mare* denotă mulțimi de indivizi, (20) spunându-ne că valoarea semantică a grupului nominal *câine negru* este dată de intersecția setului de câini cu setul de entități „negre”, iar (21), că valoarea grupului nominal *câine mare* este o submulțime a mulțimii de câini, compusă din acei câini care sunt „mari”.

Ambele adjective se pot combina cu substantive, formând grupuri nominale a căror extensiune reprezintă o submulțime a entităților desemnate de nominalul nemodificat. Ele pot fi, totodată, predicative, cum ilustrează exemplele (11) şi (13), pentru că atribuie proprietăți entităților desemnate de subiectele predicației. Ținând cont de aceste precizări, extensiunea lui *negru* într-o circumstanță $< w, t >$ va fi dată de mulțimea entităților „negre” într-o lume w şi un moment t, iar extensiunea lui *mare*, care desemnează o proprietate dependentă de factori contextuali[5], va consta în mulțimea de entități „mari” în $< w, t >$. În acest din urmă caz discursul precedent şi aspectele extralingvistice joacă un rol important, ele mediind contribuția substantivului determinat de adjectiv la sensul global al enunțului. Cele două tipuri logice de adjective au denotații de tipul $< e, t >$ asemenea verbelor intranzitive, fiind funcții dinspre indivizi înspre valori de adevăr. În acest sens, *negru* – adjectiv intersectiv – este o funcție care cartează entitățile din D pe entitățile „negre” din D, aspect captat în următoarea formulă, adaptată scopurilor noastre după propunerea lui Irene Heim şi Angelika Kratzer (1998, p. 66):

22. [[negru]] = λf : f este o funcție dinspre indivizi înspre valori de adevăr. $\lambda y.\ f(y) = 1$ şi y este negru,

unde f este o funcție dinspre indivizi înspre valori de adevăr care cartează orice y pe setul de indivizi care sunt negri (pentru care rezultatul este 1 – adevărat – dacă indivizii sunt negri).

Spre deosebire însă de adjectivele intersective, procedura de calcul în discuție nu este validă pentru specificarea valorii semantice unui adjectiv nonintersectiv sau subsectiv, cum ar fi *mare* – care, desemnând o proprietate dependentă de factori contextuali, presupune nu atât considerarea tuturor entităților „mari”, cât mai degrabă a clasei de entități despre care este vorba („câini”, în exemplul [12]) şi identificarea unei submulțimi în cadrul acesteia (submulțimea compusă din câinii mari). În acest sens, *mare* este o funcție care cartează entitățile din D pe entitățile „mari” din clasa de entități despre care este vorba, aspect pentru captarea căruia propunem următoarea formulă, adaptată după Heim, Kratzer1998, p. 69:

23. [[mare]] = λf: f este o funcție dinspre indivizi înspre valori de adevăr. $\lambda x.\ f(x) = 1$, iar dimensiunea lui x este mai mare decât dimensiunea medie a elementelor din setul $\{y: f(y) = 1\}$,

[5] O entitate poate fi mică în raport cu alte entități (spre exemplu, o pisică este mai mică decât un tigru), dar ea poate fi totuşi mare în raport cu clasa de care aparține sau alți factori. Putem vorbi, în acest sens, de „o pisică mare”. Putem vorbi şi de „un om de zăpadă mare” (exemplu dat de Hans Kamp şi Barbara Hall Partee [*apud* Chierchia, McConnell-Ginet 2000, p. 463]) chiar dacă omul de zăpadă în discuție este mic în conformitate cu standardele existente, dar a fost făcut de un copil de trei ani.

unde *f* este o funcție dinspre indivizi înspre valori de adevăr care cartează orice *x* pe setul de indivizi a căror dimensiune este mai mare decât dimensiunea medie a elementelor setului de indivizi *y* (pentru care funcția are valoarea 1).

O variantă simplificată a formulei este dată mai jos:

24. [[mare]] = λ*x*: *x* este o entitate a cărui dimensiune este mai mare decât *c*, unde *c* este dimensiunea standard implicată de context.

Formula ne spune că o anumită entitate este mare în comparație cu alte entități, a căror dimensiune standard se stabileşte la nivel contextual. O consecință este faptul că semnificația adjectivului *mare* – nonintersectiv – nu este constantă, ca a adjectivului *negru* – intersectiv –, iar pentru ca o frază cu acest adjectiv să exprime o propoziție adevărată se impune neapărat existența unui termen de comparație în raport de care se evaluează adjectivul (spre exemplu, standardul oferit de context cu privire la mărimea câinilor, a pisicilor etc.), după cum ilustrează comentariul lui (25):

25. Blanc este mare.

Rezultatul evaluării semantice a acestei propoziții depinde de standardul de comparație: dacă acesta este dat de mărimea câinilor, atunci (25) ne spune că Blanc este mai mare decât alți câini; dacă însă este vorba de mărimea elefanților, atunci Blanc poate să fie mic.

De asemenea, formula (24) explică motivul pentru care (26) nu îl implică pe (27) – prima putând fi adevărată, a doua falsă[6] –, deşi *Blanc este câine* are implicația *Blanc este animal*.

26. Blanc este un câine mare.
27. Blanc este un animal mare.

ADJECTIVE INTENSIONALE

Adjectivele *fost*, *presupus* şi *posibil* se comportă însă şi mai diferit: sunt *nonpredicative*, după cum ilustrează exemplele (17) şi (19), nu descriu proprietăți şi nu denotă o submulțime a mulțimii de indivizi aflați în extensiunea nominalului pe care îl modifică, din considerentul că referenții noilor grupuri nominale sunt diferiți de referenții nominalelor nemodificate. În acest sens, *fost preşedinte* în < *w*, *t* > nu denotă setul de indivizi care sunt preşedinți în < *w*, *t* >, tot aşa cum *presupus criminal* se nu are drept valoare semantică în < *w*, *t* > indivizi care să figureze în extensiunea termenului *criminal* în < *w*, *t* >, ceea ce înseamnă că denotațiile expresiilor *fost preşedinte* şi, respectiv, *presupus criminal* nu sunt funcții ale denotațiilor termenilor *preşedinte* şi *criminal*. Acest fapt ne spune că regulile de compoziționalitate cu care am operat în cazul celorlalte două tipuri de adjective nu sunt valabile pentru adjectivele *fost* şi *presupus*. De asemenea, el sugerează că denotația lui *fost* sau *presupus* nu este de tipul < *e*, *t* >. Cu alte cuvinte, denotația adjectivelor în discuție nu este o

[6] Un câine mare este mic în comparație cu un animal mare, cum ar fi un elefant, în cazul exemplelor noastre.

funcție dinspre entități înspre valori de adevăr; ea este, în schimb, o *funcție a intensiunii (sensului) termenului cu care se combină adjectivul*, în sensul că setul de *foşti preşedinți* sau *presupuşi criminali* depinde de *intensiunea* nominalului *preşedinte* sau *criminal*, constând în acei indivizi care au asemenea proprietăți în *faze anterioare ale lumii reale* (lumi posibile)sau, respectiv, în *lumile posibile compatibile cu ceea ce se presupune în lumea reală* sau *cu alegațiile existente*[7]. Asemenea adjective sunt aşadar *intensionale* şi pot fi tratate ca „funcții dinspre proprietăți înspre proprietăți" sau ca „modificatori de proprietăți" – susțin Gennaro Chierchia şi Sally McConnell-Ginet (2000, p. 461; trad.n., Ş.O.), care identifică în acest fenomen o nouă categorie logică. Denotația lor este aşadar de tipul << *e*, *t* > < *e*, *t* >>, ele cartând proprietățile asociate cu substantivele pe care le determină (*preşedinte*, *criminal*, *câştigător* etc.) pe proprietăți noi exprimate de grupurile nominale (*fost preşedinte*, *presupus criminal*, *posibil câştigător*), după cum ilustrează reprezentările pe care le propunem mai jos:

28. $f(P_1) = P_1'$,
29. $g(P_2) = P_2'$ şi
30. $h(P_3) = P_3'$

unde *f* este funcția „fost", *g* este funcția „presupus", *h* funcția „posibil", P_1 este proprietatea „preşedinte", P_1', proprietatea „fost preşedinte", P_2, proprietatea „criminal", P_2', proprietatea„presupus criminal", P_3, proprietatea „câştigător", iar P_3', proprietatea „posibil câştigător".

Adjectivele în discuție se comportă aşadar asemenea unor *operatori*. În notația *lambda*, valoarea lor semantică poate fi transcrisă după cum urmează:

31. [[fost]] = $\lambda f{:}f$ este o funcție dinspre proprietăți înspre proprietăți. Pentru fiecare proprietate P, $f(P) = f(P')$,

unde P' este proprietatea Pîn faze anterioare ale lumii reale (spre exemplu, *fost preşedinte*);

32. [[presupus]] = $\lambda g{:}g$ este o funcție dinspre proprietăți înspre proprietăți. Pentru fiecare proprietate P, $g(P) = g((P')$,

unde P' este proprietatea P în lumi posibile, compatibile cu alegațiile existente în lumea reală; şi

33. [[posibil]] = $\lambda h{:}h$ este o funcție dinspre proprietăți înspre proprietăți. Pentru fiecare proprietate P, $h(P) = h(P')$,

unde P' este proprietatea P în lumi posibile, compatibile cu baza modală responsabilă pentru evaluarea expresiilor modale.

Reiese că denotația grupurilor nominale formate cu adjective intensionale este diferită de aceea a nominalelor fără operatori, precum şi faptul că această nouă

[7] O consecință a unei asemenea conceptualizări, care captează un aspect semantic esențial al adjectivelor în discuție, o reprezintă faptul că din propoziția *Paul este un presupus criminal* nu decurge că acesta este efectiv un criminal.

denotație este o funcție a intensiunii nominalelor originare. Nu există însă o *legătură extensională necesară* între proprietățile de „input" („președinte", „criminal", „învingător") și cele de „output" („ fost președinte", „presupus criminal", „posibil învingător" etc.), ci numai o legătură intensională, în sensul arătat: denotația grupurilor nominale modificate (noile predicate) este o funcție a intensiunii (sensului) nominalelor nemodificate. Se explică pe această cale și inacceptabilitatea folosirii ca predicate a adjectivelor intensionale (ele nu atribuie proprietăți entităților denotate de nominalele lipsite de determinanți, ci modifică proprietățile exprimate de acestea).

CONCLUZII

Din perspectivă logico-semantică, adjectivele sunt de mai multe tipuri: *intersective*, *subsective*și *intensionale*.Adjectivele intersective și cele subsective atribuie proprietăți, restrângând clasa nominalelor pe care le determină și pot fi predicative. Adjectivele intensionale funcționează, în schimb, asemenea unor operatori, modificând proprietățile desemnate de nominale, dar nu pot fi întrebuințate predicațional pentru că nu denotă proprietăți. Semantica lor este diferită în linii esențiale de semantica celorlalte adjective și nu poate fi explicată la modul strict referențial, ci reclamă cadrul intensional de abordare al lumilor posibile.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE

Bach 1989 = Emmon Bach, *Informal Lectures on Formal Semantics*, New York, State University of New York Press, 1989.

Chierchia, McConnell-Ginet 2000 = Gennaro Chierchia, Sally McConnell-Ginet, *Meaning and Grammar. An Introduction to Semantics*, Cambridge, Massachusetts, MIT Press, 2000.

Draşoveanu 1997 = D. D. Draşoveanu, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997.

Heim, Kratzer 1998 = Irene Heim, Angelika Kratzer, *Semantics in Generative Grammar*, Oxford, Blackwell, 1998.

Kripke 2011 = Saul Kripke, *Identity andnecessity*. Paperpresented at the University of Bucharest, 2011 (din Milton K. Munitz (ed.), *Identity and Individuation*, New York, New York University Press, 1971, p. 135–164; retipărit cu permisiunea New York University Press).

Lewis 1979/1973 = David Lewis, *Possible Worlds*, în Michael J. Loux (ed.), *The Possible and the Actual: Readings in the Metaphysics of Modality*, Ithaca and London, Cornell University Press, 1973, p. 182–189.

Montague 1974 = Richard Montague, *Formal Philosophy. Selected Papers of Richard Montague*. Editat de R. H. Thomason, New Haven, Yale University Press, 1974.

Oltean 2006 = Ştefan Oltean, *Introducere în semantica referențială*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006.

Oltean 2007 = Ştefan Oltean, *On the semantics of adjectives*, în StUBB, LII, 2007, nr. 1, p. 151–163.

Portner 2005 = Paul H. Portner, *What Is Meaning? Fundamentals of Formal Semantics*, Oxford, Blackwell, 2005.

StUBB = „Studia Universitatis Babeş-Bolyai", series Philologia, Cluj (-Napoca), I, 1956 și urm.

Von Fintel, Heim 2010 = KaiVon Fintel, Irene Heim, *Intensional Semantics*, Cambridge, Massachusetts, MIT Press, 2010.

ADJECTIVES. A POSSIBLE WORLDS PERSPECTIVE
(*Abstract*)

The paper proposes a semantic account of intersective, subsective and intensional adjectives within a framework of possible world semantics. It is argued that intersective and subsective adjectives describe properties and restrict the set denoted by the nouns they modify. Unlike these types, intensional adjectives do not express properties, but behave like logical operators: they modify the properties expressed by the nouns to which they apply and give back new properties that are a function of the intension of the noun with which they combine.

Cuvinte cheie: *adjectiv intersectiv*, *adjectiv subsectiv*, *adjectiv nonintersectiv*, *adjectiv intensional*, *extensiune*, *intensiune.*
Keywords: *intersective adjective*, *subsective adjective*, *nonintersective adjective*, *intensional adjective*, *extension*, *intension.*

Universitatea Babeş-Bolyai
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31
stoltean@gmail.com